

SPOZNAJA DA JE BOG NAJVEĆA VRIJEDNOST, DA JE ŽIVOT S BOGOM NEŠTO NAJLJEPŠE – TO JE KLJUČNO

Razgovarali smo sa časnom majkom M. Petrom od Presvete Euharistije Fišter, poglavaricom Karmela u Mariji Bistrici, prolazeći kroz teme poziva, molitve, karmelske duhovnosti i svetaca.

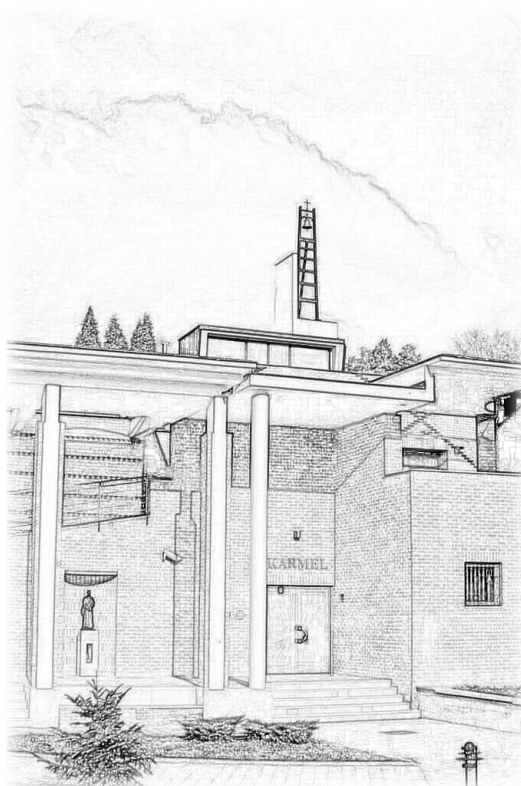
Eligio Belulo

Kako jedna karmelićanka doživljava svoje poslanje u Crkvi?

Svoje „biti karmelićankom“ osjećam kao prebivanje u srcu Crkve. Osnova poziva je nasljedovanje Isusa Krista. Kao karmelićanka nastojim na intenzivan način živjeti ono što smo svi primili u krštenju – ucjepljenje u Krista. Nastojim preslikati život Kristov u svoj, ali možda više kroz vid Kristove molitve na gori i povlačenja u osamu. To je poziv svima koji su posvećeni kontemplativnom životu – nasljedovanje Krista molitelja. Naš nadbiskup, kardinal Josip Bozanić dao nam je prilikom zatvaranja klauzure i posвете crkve kao zadatak da svjedočimo na tihi način kako je lijep život s Bogom.

Osjetite li plodove svojih molitvi ili živite samo od vjere?

Najčešće je to život iz vjere. To mora biti život iz vjere jer je apsurd živjeti u Karmelu, a ne imati vjeru. Ali doživljavamo i to da ljudi, koji su nam se preporučili u molitve, znaju doći ili nazvati i obavijestiti nas o uslišanju. Po vjeri, po molitvi događaju se čudesa i to nam je veliki poticaj za zahvalnost Bogu.

Spoznajda da je Bog sve – to pruža nutarnju i tihi radost koja daje snagu živjeti svakidašnjicu s velikodušnošću i predanjem Bogu u čiju smo prisutnost uronjeni. Čovjek na trenutke osjeti kako je to u Božjem srcu.

Je li Učiteljstvo u zadnje vrijeme govorilo o važnosti kontemplativnog života u Crkvi?

Nama, sestrama važan je dokument *Verbi Sponsa* koji govori o klauzuri monahinja. Papa Benedikt XVI. u posljednje vrijeme na katehezama govori o molitvi. Po tome se vidi koliko je Svetome Ocu stalo do molitvene dimenzije u Crkvi koja je danas dosta zanemarena. Nakon Drugog vatikanskog sabora otišlo se u krajnost jednog aktivizma gdje se previše oslanjalo na ljudske mogućnosti, a zanemarilo molitvu. Laž današnjeg svijeta je da sve može sam, da mu Bog nije potreban – time nažalost katkada bivaju poneseni i vjernici. Važan je i dokument *Vita Consecrata* u kojem se papa Ivan Pavao II. u jednom dijelu obratio kontemplativnim monahinjama. Ali i u papinu konkretnom pozivu kontemplativnim redovnicama da dođu u Vatikan i ondje mole za njega i njegovo poslanje, možemo iščitati koju važnost Sveti Otac pridaje ovoj dimenziji.

Svjedoci smo povećanog interesa za kontemplativne redove, ali i nastanku novih. Osjećaju li se takva gibanja i u Karmelu?

Što se tiče Karmela u Hrvatskoj, Bogu hvala, nije bilo velikog vremenskog razdoblja u kojem nije bilo interesa i novih zvanja. Duh potiče mlade ljude da se odazovu na takav poziv. Često imamo priliku ugostiti djevojke, koje se dvoume o svome pozivu, tako da ovdje proborave nekoliko dana i u tišini mole kako bi spoznale volju Božju.

Kako spoznati Božju volju: Zove li me Gospodin u posvećeni život?

To je stvar nutrine svake osobe – to ne može nitko izvana nekome reći ili nametnuti. Može postojati tiha želja od malena koja pomalo usmjeruje osobu. Važno je pratiti i pomoći mladima koji imaju takav interes. Ovo predstavlja redoviti put, ali Bog progovara i kroz neočekivana prosvjetljenja i obrate u životu. Osoba se već priprema za brak, a onda prisustvuje ređenju i zavjetovanju i osjeti duboku želju da i ona pođe tim putem. Želja za brakom proizlazi iz naravi, dok redovnički poziv ne može biti bez Duha Svetoga, jer je to nešto nadnaravno. Osjećaj dubokog mira i radosti pokazuje da sam na pravome mjestu. Zaljubljenost, zagledanost u Krista je temelj bez kojega bi sve ovo bila samo iluzija.

Što prije svega privlači mlade ljude u klauzurne samostane?

Radikalnost... život u kojem će čovjek pustiti sve i poći za Gospodinom. Isto tako i potreba: biti s Bogom. Kada osoba uvidi da je jedino Bog može istinski usrećiti, a da joj ostalo ne može dati pravu sreću. Spoznaja da je Bog najveća vrijednost, da je život s Bogom nešto najljepše – to je ključno.

Koje su najčešće poteškoće s kojima se moraju suočiti pridošlice u samostanu?

Najčešće su to životne navike koje treba mijenjati i prilagoditi ih ritmu zajednice. Najviše se primjećuje samosvijest mladih i navezanost na svoje mišljenje. To je velika opasnost jer zatvaramo mogućnost da nam se na nešto ukaže ili otvore novi horizonti. Ako smo uvjereni da mi najbolje znamo što je za nas dobro, koji sustav duhovnosti nje-

govati, onda se zatvaramo. Izvana se prilagode, ali unutra ostaje navezanost na sebe. Lijek za ovo je biti poput otvorene knjige, biti iskren, spreman prihvatiti ono novo što mi se nudi i to primijeniti u životu. Tada se grade zdravi temelji za budući redovnički život. Ako toga nema, sadi se, ali se ne ubiru plodovi. Primjećuje se i afektivna nezrelost – kao da se granice sazrijevanja pomiču. Kad je potrebno neke temeljne, čisto naravne stvari izmijeniti, a to može biti teško, napose ako je osoba već u zrelijim godinama.

Postoje li neka mjesta, profesije, zajednice odakle uglavnom dolaze kandidatice za Karmel?

Primjećuje se velika različitost mjesta odakle su sestre – cijela Hrvatska. U zadnje vrijeme u našoj zajednici dosta dolaze djevojke iz Frame, imamo nekoliko sestara iz nje. Opazili smo da se djevojke iz neokatekumenskog pokreta također dosta interesiraju za Karmel. Što se tiče profesije – primjećuje se da u posljednje vrijeme većinom dolaze fakultetski obrazovane osobe.

Mnogi prepoznaju Karmel kao mjesto molitve. Koji su temelji, ali i specifičnosti molitvenoga hoda u Karmelu?

Sveta Terezija je naučiteljica Crkve u odnosu na molitvu, tako da se može reći da crpimo iz pravoga izvora. Terezija je proizašla iz karmelske loze koja stavlja naglasak na nultarnji život, život u Božjoj prisutnosti – korijeni za ovo su u proroku Iliji i njegovom: „Živ je Bog pred čijim licem stojim“. Terezija je to obogatila, kao i svaki svetac, tako da karmelska duhovnost nije nešto statično,

već dinamično. Pravilo nas poziva da dan i noć razmatramo zakon Gospodnji, a da bi se to moglo, potrebno je imati čisto srce. Terezija progovara o važnosti pripreme za molitvu, asketski je vid kod nje dosta naglašen. Na početku svoje knjige „Put savršenosti“ govori o tri stvari: poniznosti, ljubavi i nenavezanosti. To su tri kreporna temelja neophodna za molitvu. Ako nema poniznosti, tj. ako nisam u istini ili ću se Boga bojati i bježati od Njega ili ću u oholosti zaboraviti na Njega. Terezija je jako inzistirala na „biti u istini“ kada sam pred Bogom: uviđala je svoju bijedu, ali i to da je njezina duša prekrasan zamak, dragulj, nešto Bogu predragocjeno. Spoznaja Božje ljubavi, da je Bog spreman za nas dati svoji život, budi u nama potrebu da ga molimo, slušamo, budemo s Njime. Terezija bi kazala: „Ljubav budi ljubav“. Bez ljubavi nema molitve. U Osnucima kaže da se moliti može svugdje jer je molitva ljubav. Iz ljubavi prema Bogu proizlazi i ljubav prema čovjeku. I na kraju, nenavezanost na stvari, osobe, sebe – ne zarobljavati druge u svome srcu. Treba ostaviti da bi se natrag primilo stotruko. Ovo su neophodni preduvjeti za molitvu. Nadalje, Terezija govori kako Boga osjeća u svome srcu, shvaća da Bog nije negdje daleko, već u njenoj duši. Za ovo otkriće, do kojeg je došla čitajući Augustina, kaže da je to ranije znala da ne bi ostavljala Gospodina toliko puta samoga i bila tako nevaljala, što često kaže za sebe.

Možete li nam dati neke praktične smjernice kako razmatrati – kako je sveta Terezija poučavala svoje kćeri?

U Putu savršenosti Terezija nudi dobru me-

todu: na početku ispitati savjest, izmoliti Ispovijedam se i prekrižiti se, a onda potražiti Gospodinovo društvo. To ne znači da On nije tu, već mi sebi moramo posvijestiti da je On već tu. Gledajte ga, govorite mu, slušajte ga. Savjetuje da se uživimo u neki evanđeoski prizor i budemo s Gospodinom u njemu. Kaže: „Ako ste vesele – gledajte ga uskrsloga; ako ste žalosne – gledajte ga kako nosi križ“. U bilo kakvom stanju bili, uvijek možemo biti s Gospodinom. Terezija se često navraćala prizoru u Maslinskom vrtu. Ovakva metoda je veoma efikasna jer posadašnjuje i poosobljuje biblijski tekst – Bog meni upravo sada nešto govori. U molitvi je bila kristocentrično usmjerena – govorila je o opasnostima molitvenih metoda koje se udaljuju od konkretnog i evanđeoskog Krista i zalaze u apstrakciju ili idu mimo Krista čovjeka. Voljela je reći da je molitva razgovor s Bogom – s Onim za koga znamo da nas ljubi. Svijest da te Bog gleda kao otac, da te Krist gleda kao zaručnicu, prijateljicu – svijest o ljubežljivom pogledu Božjem koji počiva na tebi, to je veoma važno. Tu se onda razvija spontani razgovor pun povjerenja i ljubavi. Sluga Božji o. Gabrijel od sv. Marije Magdalene je dosta dobro razradio molitvenu metodu u svojevrsnom katekizmu karmelske molitve gdje govori o čitanju, meditaciji, čuvstvenom razgovoru, zahvali, prikazanju i prošnji.

Koji su problemi u molitvenom hodu?

Molitva ponekad bude teška, što može biti uzrokovano umorom, psihičkom slabošću, rastresenošću. Kod umora se dobro naspavamo, ali s rastresenošću nije lako jer misao

ne možeš zaustaviti, tu moramo nastaviti molitvu boreći se i uporno se vraćajući Gospodinu. Važno je imati čvrstu odluku da ću svaki dan odvojiti određeno vrijeme za molitvu. Ako molitva ne mijenja naš život, to se onda ne može nazvati molitvom. Molitva mora biti utemeljena u mojoj konkretnoj životnoj situaciji – dolazim pred Isusa sa svojom istinom, a ne nekim apstrakcijama. Puno pomaže pitati se što bi Isus učinio u ovoj mojoj konkretnoj situaciji. Autentična molitva mora se očitovati u plodovima Duha Svetoga: ako nema ljubavi, mira, radosti onda nešto nije u redu s molitvom. Danas je često opasnost zaustaviti se samo na afektivnoj molitvi koja ostaje samo na razini osjećaja, ali ne mijenja život.

Recite nam nešto o Maloj Tereziji i malome putu?

Mala je Terezija živjela Evanđelje. Unišla je u njegovu logiku i bila sva obuzeta Kristom. Hranila se Svetim Pismom. Njezin se mali put temelji na spoznaji vlastite malenosti i slabosti, a s druge strane Božjeg milosrđa. Bila je realna, stajala u svojoj istini, ali je imala i silne želje vinuti se u visine. Uvidjela je da je samo Bog može ondje uzdignuti te mu se u svojoj realnosti posve predala, ali i činila što može. Nije mogla činiti velike stvari, ali je zato bila velemaistor u činjenju malih stvari s ljubavlju. Nije propustila niti jednu sitnicu gdje bi se mogla samozatajiti iz ljubavi prema Bogu. Zato što je ukazala na važnost koju imaju u Božjim očima male stvari, učinjene s ljubavlju, postala je toliko obljubljena među ljudima. Svetost je približila svima. Za svetost nisu potrebne velike stvari, već veli-

ka ljubav. Svaku gestu, misao pretvarala je u ljubav. Kaže da nije prošlo ni tri minute, a da ona nije pomislila na Božju prisutnost. Ona nije neka sladunjava svetica, već herojska svetica, jer za velike stvari primimo ljudsko divljenje, ali za sitnice ljudske oči ne mare i tu je potreban heroizam vjernosti u sivilu svakodnevnice.

Iako među pukom nije jako poznata, teolozima je veoma interesantan lik blažene Elizabete od Trojstva. Možete li nam ga predstaviti?

Ona je na tragu karmelske tradicije živjela snažnu svijest Božje prisutnosti. Dok je još bila mala, jedan joj je svećenik objasnio značenje njezina imena: Elizabeta – kuća Božja, i to ju je fasciniralo. Stalno se navraćala na misao da je ona obitavalište Božje, da je Bog u njoj. Pobožnost prema Presvetom Trojstvu je došla malo kasnije. To je bila klica njezinog zvanja. Morala se dosta boriti s obitelji kako bi ušla u Karmel. U svojoj glasovitoj molitvi Presvetom Trojstvu, napisanoj u času nadahnuća, izrazila je na prekrasan način svoj odnos prema trima božanskim Osobama. U jednom svome pismu definira karmelićanku kao osobu koja se zagledala u Raspetoga, dragovoljno prigrllila križ kako bi se suobličila Njemu. Znala se nazivati pohvalom Slave. Ovaj izraz je našla u poslanicama svetoga Pavla, na kojima se jako nadahnjivala. Shvatila je da je stvorena kako bi njezin život postao proslava Boga – to je krajnji poziv kršćanina, postati *laudem Gloriam*. Poznata je njezina izreka u kojoj govori da je ona već u nebu jer je Bog u njenoj duši. Ipak, njezino nebo je bilo ispunjeno križevima: zbog bolesti na želucu umrla je praktički od gladi,

iscrpila se kap po kap, poput Krista na križu kojemu se uvijek čeznula suobličiti.

Možete li nam kazati o odnosu blaženog kardinala Stepinca i Karmela?

Kardinal je imao veliku ljubav prema Karmelu. Doveo je prve sestre u Brezovicu i očinski se za njih brinuo, gradio novi samostan u ratnim okolnostima. Posjećivao je često sestre i providao im hranu i nadzirao gradnju. Svake subote je s njima na koljenima molio sva tri otajstva krunice pred Presvetim. Kada je imao kakve poteškoće dolazio je u Karmel – to sve opisuje o. Benigar u svojoj knjizi. Kada su ga pitali koje je njegovo najveće ostvarenje, mnogi su očekivali da će reći osnivanje novih župa, jer današnje najveće i najpoznatije gradske župe je osnovao upravo on, ali on je rekao da je Karmel njegovo životno djelo. Bio je molitelj koji je znao cijeniti molitvu. Sestrama je povjerio nakane i odredio ih za svaki dan. Mi smo zadržale te nakane: ponedjeljkom molimo za sve svećenike, bogoslove i sjemeništare; utorkom za redovnike, srijedom za obitelji, četvrtkom za mlade, petkom za biskupe, misije i misionare; subotom za potrebe Karmela, a nedjeljom za osnutak novih župa u Zagrebu. Osjećao je duboku potrebu za molitvom te je u pismu služi Božjem o. Anti Antiću otkrio da planira osnovati još tri Karmela koji će biti poput utvrda na sve četiri strane njegove biskupije.

Sveti Ivan od Križa je podučavao svoju duhovnu djecu uz pomoć skice uspona na goru Karmel. I kardinal Stepinac je često razmatrao ovaj crtež. Možete li nam ga rastumačiti?

Prikazuje put ogoljivanja, čišćenja duše. Dje-lo Uspón na goru Karmel govori o osloba-đanju duše kako bi mogla biti prosvjetljenja. Crtež prikazuje tri puta: put zemaljskih do-bara (život, zdravlje, imovina), put nadna-ravnih dobara (viđenja, vlastite kvalitete) i put odricanja. Ako se nalijepimo na stvari s puta zemaljskih ili nadnaravnih dobara, ne možemo doći do vrhunca gore - sjedinjenja s Bogom. Npr. mogu biti navezana na vlasti-te kreposti, dar govora u jezicima – te sma-trati da je to najveći vrhunac svetosti – tada mi ova dobra ništa ne koriste. Stoga će Ivan ponavljati: ništa, ništa, ništa. Kako bi došla do vrhunca moram ići putem vjere, nade i ljubavi. Mi prečesto na mjesto cilja, a to je slava Božja, postavimo sredstva. Moram biti zahvalna na dobrima koje mi je Bog dao, ali moj identitet nije u tim dobrima. Moj iden-titet nije u tome da mi drugi govore da sam kreposna, da imam lijepi glas, jer se na to mogu navezati... i sve propadne u vodu. Sve mora biti na slavu Božju. Sve treba usmjeriti na slavu Božju – to je mistika svakidašnjeg života, u svakoj stvari svoga života prepo-znati Božju ruku. Terezija, govoreći o nena-vezanosti, govori isto to, ali onako kako je znala, dok je Ivan bio teolog pa je to sistema-tizirao. Sveti Ignacije Loyola govori o svetoj ravnodušnosti.

Začetnici obnovljenoga Karmela poznati su kao oni koji su obilovali mističnim fenomenima. Su-sreće li se i danas među njihovom duhovnom dje-com sudioništvo u tim darovima?

Karmel je prije svega put u vjeri, nadi i ljuba-vi. Ipak je teško znati, posjeduje li pojedina sestra neke od tih darova, osim ako je očit,

poput levitacije. Uvijek ostaje Ivanova pe-dagogija da se na izvanredne fenomene ne treba uopće obazirati. Sveta Terezija je malo blaža te govori da ako mi ti darovi pomažu da budem bliže Bogu, neka budu. Našalit će se da se možemo okoristiti i lažnim viđenjem ako me ona potiču na ljubav prema Bogu. U hrvatskom Karmelu kod sluga Božjega o. Gerarda Stantića možemo uvidjeti različite ovakve fenomene, ali pretpostavljam da i danas ima toga.

I za kraj - što je najljepše u životu jedne karme-lićanke?

Spoznaja da je Bog sve – to pruža nutarnju i tihu radost koja daje snagu živjeti svakidaš-njicu s velikodušnošću i predanjem Bogu u čiju smo prisutnost uronjeni. Čovjek na trenutke osjeti kako je to u Božjem srcu.

